

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XIX. De auctore Canonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

fioni, & Mediolani, Ambrosianam, & Toleti in Hispania, quam dicunt, Morarabam. Sed quod asserimus, est, ordinem sacrificij celebrandi rectissimè Canonem nominari, quod debeat esse certus, & ab iis præscriptus, qui legitimè in Ecclesia præfident, non autem in arbitrio cuiusvis positus. Quocirca meritò reprehendimus Lutherum, & Calvinū, & similes, qui propria auctoritate, cum reuera privati homines essent, ausi sunt mutare ordinem à summis Pontificibus institutum, & in Ecclesiis Germaniæ, & Galliæ ab annis, vt minimum DCCC. conferuatum.

CAPVT XIX.

De auctore Canonis.

AM verò, quod attinet ad auctorem, non est vnus auctoris totus Canon Missæ Romanæ, sed vt Concilium Tridentinum rectè docet, sess. 22. cap. 4. partim constat verbis Domini, partim Apostolica traditione, partim sanctorum Pontificum institutione.

Primus quidem, qui formam aliquam sacrificij celebrandi, adiunctis nimirū ad verba Domini certis precibus, & ritibus, Romanæ Ecclesiæ dedit, S. Petrus fuit, vt Isidorus testatur, lib. 1. de officiis, cap. 15. sed postea tamen diuersi Pontifices preces diuersas addiderunt, vsq; ad Gregorium I. qui fuit vltimus eorum, qui ad Canonem aliquid adiunxerunt, vt ex VValfrido colligi potest, lib. de obseruationibus Ecclesiasticis, cap. 22.

Vbi illud etiam est **OBSERVANDVM**, quod licet quædam Liturgia dicatur Basilij, alia Chrysofomi, alia Ambrosij, alia Gelasij, seu Gregorij, nostra videlicet Romana, alia Isidori: non tamē isti auctores Liturgiam de integro composuerunt, sed solum eam, quæ suo tempore erat in vlu, ad meliorem formam redegerunt, vel detrahendo, si quid irrepsit minus conueniens, vel addendo aliquid pro temporum varietate, vel denique ob tædium vitandum aliquid inde subtrahendo, sic tamen, vt substantiales partes Liturgiæ ab Apostolis institutæ, integræ permanerent. Nam S. Gregorius Gelasianum codicem coarctauit, vt scribit Ioannes Diaconus, lib. 2. vitæ Gregorij, cap. 17. & ipse epist. 73. lib. 7. asserit, se restituisse in Missa antiquas consuetudines, & sustulisse quædam, quæ postea irrepsérant: itaq; fuit auctor non institutionis, sed reformationis Liturgiæ. Gregorius item VII. iterum emendauit officium

Ecclesiasticum, sed (vt ipse testatur, canone, In die, de con-
dist. 5.) non nouum instituit, sed antiquum reduxit: quod
ftris diebus fecit etiam Pius V. tum in Breuiario, tum in Mi-
fali restituendo, vnde dicitur Missale Pij V. seu Missale
num, cum tamen non sit absolutè nouum, sed antiquum
dario, & restitutio.

Sed in his quæ diximus de auctore, Kemnitijs Partim
prehendit, quod habeamus Canonem ab auctoribus
compositum.

At inanis est ista reprehensio. Nam etiam Symbolum
postolicum est vna simplex fidei confessio, & tamen com-
ta est à duodecim Apostolis, singulis sententiam suam
cientibus, vt S. Leo scribit in epist. 13. ad Pulcheriam, &
Leonē Ruffinus in explicatione Symboli, & Augustinus
115. de tempore. Et deinde idem Symbolum auctum, &
plicatum fuit in Concilio Nicæno, & Constantinopolitano
vnde tandem prodiit Symbolum illud plenius, quod
Constantinopolitanum vocatur. Liber item Psalmorum
eos auctores habet, si S. Hieronymo credimus, in epist.
phronium, & in alia ad Cyprianum, cum tamen
censeatur. Denique, id est maximè admirandum, & con-
dandum, quod Canon Missæ sit multorum auctorum
men ita aptè partes omnes inter se iungantur, & coher-
vt vnus auctoris videatur.

SECUNDO obiicit Kemnitijs S. Gregorij testimonium
7. epist. 63. vbi duo quædam scribit sententiæ nostræ, &
ret, contraria. VNUM est, Apostolos ad solam Domini
orationem Eucharistiam consecrare solitos, ex quo reli-
detur, id quod nos diximus, auctorem nostri Canonis
B. Petrum, & multa in Canone haberi ex Apostolica tra-
ne. ALTERVM est, Canonem compositum à Scholasticis
dam: Scholasticum autem esse nomen proprium alieno-
minis, probat Kemnitijs ex eodem Gregorio lib. 2. epist.
lib. 9. epist. 14. Quod si Scholasticus auctor Canonis fuit,
igitur verum est, quod nos cum Tridentino Concilio
mus, Canonem partim à Christo, & Apostolis, partim à
ctis Pontificibus compositum fuisse: nullus enim Apo-
aut Pontifex fuit, qui proprio nomine Scholasticus diceretur.

Hoc argumentum penè totum accepit Kemnitijs ex
to Rhenano in annotationibus ad librum Terralliani de C.

ona militis: sed non erit difficile respondere. Ac PRIMVM non desunt, qui negent Apostolos vnquam ad solam Dominicam orationem Eucharistiæ mysterium celebrasse. Videtur enim Gregorius id accepisse ex Hieronymo in libro 3. contra Pelagianos: sed Hieronymus dicit, Apostolos Dominico præcepto ad celebrationem Eucharistiæ adhibuisse orationem Dominicam, non autem dicit solam Dominicam orationem adhibuisse.

SED quidquid de hoc sit (non enim facile repudiandum est, quod S. Gregorius scripsit, neque est verisimile tantum virum non animaduertisse, quid Hieronymus antè scripserit) RESPONDEO, quod non semel suprà docuimus, Apostolos initid solam Dominicam orationem ad verba consecrationis in mysterio Eucharistiæ addere solitos: tamen postea eosdem Apostolos multa alia adiunxisse: nam certè orationem pro defunctis in sacrificio Missæ ex Apostolica traditione descendere, constanter docet S. Ioannes Chrysostomus, hom. 3. in epist. ad Philip. & alibi.

Quod autem de Scholastico Gregorius scribit, contra sententiam nostram non pugnat. Nam in primis non constat, Scholasticum eo loco esse nomen proprium: non enim quia tempore Gregorij aliqui nomine proprio dicebantur Scholastici, idèò vbicunq; inuenitur hoc nomen, ita accipiendum est, ac si alicui esset proprium; quin potius longè probabilius est, per Scholasticum eo loco intelligi virum insignem eruditione, & eloquentia. Sic Hieronymus libro de scriptoribus in Serapione, scribit Serapionem virum doctissimum ob ingenij elegantiam, Scholastici cognomen adeptum. S. Gregorius li. 10. ep. 2. vocat Mattheum Scholasticum virum clarissimum: & Gennadius in Catalogo scriptorū, vocat Prosperum sermone Scholasticum, id est, eloquentia, & eruditione præstantem: & Honorius in Catalogo scriptorum, vocat Alcuinum officio Scholasticū. In eodem sensu accipit Scholasticum in tractatu super Psalm. 44. S. Augustinus. Tales erant presbyteri quidam doctissimi, qui præficiebantur olim Scholæ Christianæ, ad eos erudiendos, qui ex Iudæis, aut Gentibus ad Ecclesiam veniebant: quales fuerunt Pantenus, Clemens Alexandrinus, Origenes, & alij. Denique adhuc hodie in quibusdam Ecclesiis, & nomen, & dignitas Scholastici perseverat, licet ipsa functio penè cessauerit.

Iam igitur si apud Gregorium accipiatur Scholasticum nomen pro homine doctissimo in vniuersum, admittere possumus, totum Canonem, exceptis verbis Domini, à Scholastico compositum, quia nimirum & S. Petrus, & ceteri sancti Pontifices Scholastici dici possunt. Neque hoc est alienum à sententia S. Gregorij: ille enim non loquitur de Scholastico per contemptum, sed eum opponit Christo, vt hominem Deo: ac si diceret; Si oratio ab homine composita super oblationem recitatur, quanto magis recitari debet oratio composita ipsò Deo?

Si verò Gregorius per Scholasticum intelligat certum aliquem hominem, qui etate ipsius vixerit, vt aduersarij contendunt, tum respondere cogimur, S. Gregorium non loqui de Canonem Missæ, aut certè non de toto Canonem, cum dicitur per Scholasticum recitari super oblationem, sed de aliqua parte prece extraordinaria, quales sunt tres illæ, quæ dicuntur ante Communionem, post *Agnus Dei*: quæ, vt scribit Micrologus cap. 18. non sunt de Canonem, neque ex ordinario præscripturæ; sed ex consuetudine religiosorum recitantur. Idcirco ita esse, certum est, quia orationes quæ sunt in Canonem, inueniuntur magna ex parte apud Ambrosium, vt paulò post monstrabimus, & proinde non potest fieri, vt compositæ sint tempore Gregorij, qui ducentis annis Ambrosio prior fuit.

Neque hæc explicatio abhorret à verbis S. Gregorij: nam ille scribit se accusatum fuisse, quòd iussisset orationem Dominicam recitari mox post Canonem; & respondet id se fecisse, quia indignum existimabat orationem à Scholastico compositam super oblationem dici, & ipsam Christi orationem super corpus eius non dici: quibus verbis indicat Gregorium non agere de Canonem, sed de orationibus, quæ dicebantur post Canonem. Et quidem ante ipsius tempora post Canonem ante Communionem videtur in usu fuisse, vt dicitur aliqua oratio à Scholastico composita: oratio autem Dominica, vel diceretur post Communionem, oblationem consecrata, vel non diceretur. Sed Gregorius hunc ordinem mutauit, & voluit, vt oratio Dominica diceretur mox post Canonem, adhuc in altari corpore Domini præsentem, oratio autem Scholastici sequeretur. Ex his duabus sententiis vtrique probabilis est, & neutra contra nos facit.